

De SP, strijd tussen principes en pluche

Anderhalf jaar zit de SP nu in vijf gemeenten in Zuidoost-Brabant in het gemeentebestuur. De nieuwe rol als regeringspartij is 'wennen' voor de linkse protestpartij van weleer. „We zijn nog bleekjes.”

door John Graat
e-mail: j.graat@ed.nl

Daar zat ze, eind augustus, in een vol zaaltje in Helmond-Noord. SP-wethouder Nathalie van der Zanden moest uitleggen waarom wijkhuis De Terp waarschijnlijk moet sluiten. Van der Zanden stuitte op onbegrip en woede. De Terp is de ontmoetingsplek van de Wilma, een wijk met veel sociale achterstanden, vol met mensen waar de SP zich voor hard zegt te maken. In 2011 had de Helmondse SP, toen als oppositiepartij, zich nog fel gekant tegen de sluiting van wijkhuizen, bij monde van Van der Zanden.

De rol van de SP is echter drastisch veranderd in Helmond. De partij zette vorig jaar een handtekening onder het coalitieakkoord. Daarin is afgesproken dat op wijkaccommodaties nog eens 500.000 euro extra wordt bezuinigd. „En afspraak is bij ons afspraak. We willen een betrouwbare partner zijn”, zegt Hans Verbakel, raadslid en oud-gediende.

Anderhalf jaar lang regeert de SP nu mee in vijf gemeenten in Zuidoost-Brabant. Na de raadsverkiezingen van vorig jaar leverde de SP voor het eerst wethouders in Helmond, Oirschot, Geldrop-Mierlo en Nuenen. In Eindhoven keerde de SP terug als regeringspartner.

Het levert een gevecht tussen principes en pluche op. Wie meebestuur moet compromissen sluiten, en soms op de tong bijten. Dat is voor veel SP'ers in de regio nieuw. Heeft die grotere rol van de SP in die gemeenten al de veranderingen gebracht waar de partij voor zegt te

staan? Daar wordt aan getwijfeld. De kern van de kritiek: het linkse profiel van de SP vervaagt als de partij eenmaal op het pluche zit. En SP-raadsleden die vroeger nog zwaaiden met het Rode Boekje van Mao wapperen nu in de raadzaal met het coalitieakkoord. De SP als een keurige, brave bestuurspartij?

„Ik zie dat ook wel een beetje. Het is nog wat bleekjes”, zegt de Waalrese SP-senator Hans-Martin Don. „In Heerlen zit de SP al veel langer in het bestuur. Daar zoekt de fractie al veel meer zijn eigen lijn. Daar durven ze gerust ruzie te maken met het college. In veel andere gemeenten zitten we nog in een leerproces. Die fracties konden altijd vrij gemakkelijk wat roepen, nu vragen raadsleden zich af: mag ik nog kritisch zijn? Hoe zit het met onze uitgangspunten als partij?”

Grondfraudezaak

Don was wethouder in Eindhoven van 2006 tot 2010. Hij stond als formateur ook aan de basis van de huidige coalitie in Nuenen waar de SP toetrad in een bestuur met D66, GroenLinks en de lokale partij W70. Van het drukken van een eigen stempel lijkt in Nuenen nog weinig sprake. De SP stelt zich ook solidair op in het standpunt van de coalitie en het college in de grondfraudezaak. De vraag naar de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor dat dreigende debacle is tot dusver ontlopen. De SP was toch de partij die de woelige bestuurscultuur in Nuenen zou gaan aanpakken?

„In Nuenen is het voor de SP nog zoeken naar een spoor tussen verleden en toekomst”, meent Don. „Door de deelname van de SP moest er een frisse wind gaan waaien. Dát

SP-WETHOUDERS IN DE REGIO

• Eindhoven:
Bianca van Kaathoven

• Helmond:
Erik de Vries

• Oirschot:
Frans van Hoof

• Eindhoven:
Jannie Visscher

• Helmond:
Nathalie van der Zanden

• Nuenen:
Paul Weijmans

• Geldrop-Mierlo:
Miranda Verdouw

„Bianca heeft nog moeite met haar bestuurlijke rol.”

was de hoop. De SP kon aan de zijlijn blijven staan, of de mouwen opstropen. Of het achteraf een verstandige keuze is geweest? Achteraf is de wereld altijd gemakkelijk.”

Paul Weijmans werd vorig jaar wethouder in Nuenen. Hij bestrijdt dat zijn SP zich laat overschaduwen. „Ik durf te zeggen dat ik het geweten binnen het college ben. Luister, de hele KAFI-zaak draait om fouten die in het verleden zijn gemaakt. We wachten het onderzoek van justitie af. Het is een kwestie die misschien honderd mensen in Nuenen echt bezighoudt. Mijn inzet is om het voor alle 22.000 inwoners op het gebied van zorg, welzijn en duurzaamheid goed te regelen. De inhoud, daar gaat het mij om, niet het politiek genuzelen. Alleen worden over die inhoud weinig debatten gevoerd. Daar heb ik soms moeite mee.”

Weijmans deelde voorheen als partijlid vooral folders uit en discussieerde mee in de afdeling. Na de verkiezingen van maart vorig jaar werd de chemicus (62) die werkte in het onderwijs ineens wethouder. Weijmans: „De SP was een landelijk geïntereerde, activistische partij. Nu leveren we 51 wethouders in 45 gemeenten. We spelen voor het eerst echt een rol in de bestuursstructuur van Nederland. Incens komt er een rooie rakker als wethouder binnen. Dat is wennen. Ik moest snel een begroting maken en niemand die dan zegt: zal ik het even doen? Ook ik heb een keiharde les geleerd.”

Al die onervaren SP-wethouders komen in een krachtenveld terecht dat volgens Don niet onderschat mag worden. Intern moet er strijd worden gevoerd met ambtenaren. Don: „Je komt nieuw binnen en gaat hen vertellen dat we linksaf gaan in plaats